

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
"Регіональна економіка з основами регіональної політики"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів4; годин - 120; залікових модулів - 1; змістовних модулів - 4
Семестр, Рік	5 / 3
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Шашеро Антоніна Миколаївна; кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	0482687693
E-mail:	laboratorygis@ukr.net
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	очні консультації: середа з 14.00-15.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:
e-mail: laboratorygis@ukr.net, Viber, Telegram, Google Classroom, Zoom/
телефон: 0482687693
аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предметом вивчення дисципліни «Регіональна економіка з основами регіональної політики» у студентів бакалаврів спеціальності 106 «Географія» за освітньо-професійною програмою «Географічні основи природокористування регіонального та муніципального розвитку» є теоретичні засади регіональної політики та економіки. Теоретичні знання про основні закономірності формування економіки регіонів на тлі взаємодії суспільства і природи. Формування та реалізація регіональної політики та територіального розвитку. Визначення регіональних факторів формування єдиного економічного та політичного простору. Визначення природно-економічних передумов розвитку регіонів. Міжрегіональне та транскордонне співробітництво. Фінансово-інвестиційні та інноваційні процеси які йдуть на локальному (регіональному) рівні.

Останнім часом саме регіональні розробки посідають особливе місце в географічних дослідженнях. Для дослідження певної території географами традиційно використовується вивчення різномасштабної регіоналізації. Це дає змогу до визначення, а в подальшому - вивчення особливостей розміщення та просторового розподілу окремих компонентів ландшафтної оболонки. Регіональні підходи останнім часом стали обов'язковими при вивченні природних, соціально-економічних, соціоприродних та природно-господарських геокомплексів і геосистем. На протязі століть території які входять до складу певної держави розвиваються нерівномірно. За науковими підходами в рамках регіональної економіки є змога вивчати ці диспропорції та розробити рекомендації щодо їх нівелювання.

Переквізити і постреквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу «Регіональна економіка з основами регіональної політики» є однією з професійно орієнтованих дисциплін, що викладаються майбутнім бакалаврам географії. На базі отриманих знань з дисциплін «Регіональна економіка і соціальна географія», «Географія

світового господарства», «Економічна і соціальна географія України» вона закладає підґрунтя розуміння такого складного соціально-економічного процесу, як регіоналізація, регіональний розвиток, регіональної політики, реформування адміністративно-територіального устрою, розроблення регіональної геодемографічної політики з метою визначення аналізу соціально-економічного розвитку регіонів, якості життя населення, планування територій регіонів, розроблення стратегій і програм соціально-економічного розвитку регіонів і міст, природоохоронної діяльності і екологічного захисту населення..

Мета курсу - є досягнення пріоритетів та компетентностей з розуміння та ознайомлення студентів з навичками виявляти проблеми економічного характеру при аналізі економічного стану регіонів; вміння здійснювати пошук інформації пов'язаної з економікою регіонів і методами їх обробки та аналізу; володіти методами оцінки природно-ресурсного потенціалу регіонів; використовувати міжнародний досвід та Українську практику управління на регіональному рівні; вміння використовувати законодавчі та інструктивні матеріали з питань регіональної економіки та регіональної політики.

Завдання дисципліни: засвоєння теоретичних наукових засад щодо регіональної економіки, регіонального розвитку та регіональної економічної політики. Формувати у студентів вміння та навички щодо аналізу сучасного стану та ефективного й оптимального розвитку щодо окремих регіонів. Оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів. Об'єктивна необхідність раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни. Засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.

Очікувані результати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні основи регіональної економіки та типології регіональних утворень;
- регіональні фактори формування єдиного економічного простору;
- принципи, тенденції і закономірності розвитку регіонів;
- основні поняття, інструменти і направлення регіональної політики держави;
- прийоми аналізу, моделювання міжрегіональних зв'язків;
- природно-економічні передумови розвитку регіонів, сучасний рівень їх соціально-економічного стану, розміщення галузей національної економіки, а особливо туристичної та рекреаційної галузі в конкретних регіонах держави.

Вміти:

- виявляти проблеми економічного характеру при аналізі економічного стану регіонів;
- вміння здійснювати пошук інформації пов'язаної з економікою регіонів і методами їх обробки та аналізу;
- володіти методами оцінки природно-ресурсного потенціалу регіонів;
- використовувати міжнародний досвід та Українську практику управління на регіональному рівні;
- вміння використовувати законодавчі та інструктивні матеріали з питань регіональної економіки та регіональної політики.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі: лекцій (40 год.) та практичних занять (20 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.) на денному відділенні та лекцій (14 год.) та практичних занять (4 год.), організації самостійної роботи студентів (102 год.) на заочному відділенні.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні - розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні - демонстрація, ілюстрація; семінарські-дискусійні заняття тощо.

За характером логіки Пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Зміст навчальної дисципліни (перелік тем (загальні блоки))

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи дисципліни Предмет та об'єкт дослідження, науки школи.

Тема 1. Регіональна економіка та регіональна політика. Сутність понять, об'єкт, предмет, мета науки.

Тема 2. Регіональні аспекти територіальної організації суспільства.

Тема 3. Регіональна економічна політика - механізми реалізації.

Тема 4. Регіон в системі територіального поділу праці.

Змістовий модуль 2. Міжнародна регіоналізація.

Тема 5. Регіоналізація міжнародних відносин. Типологізація регіонів.

Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європейського регіону та його субрегіонів.

Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Азійського регіону та його субрегіонів.

Тема 8. Суспільно-географічна характеристика країн Африканського регіону та його субрегіонів.

Тема 9. Суспільно-географічна характеристика країн Американського регіону та його субрегіонів.

Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.

Змістовий модуль 3. Економіка України як цілісна соціально-економічна система.

Просторова організація продуктивних сил України.

Тема 11. Україна – господарський комплекс та його трансформація в сучасних умовах.

Тема 12. Природно - ресурсний потенціал України.

Тема 13. Політико – адміністративний устрій та регіоналізація країни.

Тема 14. Регіональні особливості міжгалузевих господарських комплексів України їх розвиток і розміщення.

Тема 15. Економіка України як єдність соціально-економічних систем.

Змістовий модуль 4.

Тема 16. Регіони України - сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 17. Геопланування – базовий інструмент управління регіональним розвитком.

Тема 18. Концептуальні основи екологічної безпеки регіонів. Територіальна організація і екологічна безпека суспільства.

Тема 19. Загальні принципи регіональної еколого-економічної політики.

Тема 20. Міжнародні зв'язки України та її інтеграція в Європейські і Світові структури.

Перелік рекомендованої літератури

Основна література

1. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу : Навчальний посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. - 2-ге вид., доп., перероб. К.: ВЦ «Академія», 2007. - 688 с.
2. Гусева О.Ю. Регіональна економіка: навчальний посібник. / О.Ю. Гусева, О.В. Восокобоева, О.С.Ромашенко. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. -121 с.
3. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка: структурно-логічний навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. - 202 с.
4. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. Х.: Стиль Издат, 2018. – 284 с.
5. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
6. Завадських Г. М. Регіональна економіка: курс лекцій / Г.М. Завадських Мелітополь: Люкс, 2020. – 163 с.
7. Латинін М. А. Державна економічна політика регіонального розвитку: навчальний посібник / за заг. ред. д.держ.упр., проф. М. А. Латиніна, д.е.н, проф. В. Б. Родченка. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. - 420 с.
8. Мартусенко І. В., Погріщук Б. В. Регіональна економіка: підруч. Для студентів ВНЗ. Тернопіль: Крок, 2015. - 626 с.
9. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навчальний посібник. / Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.
10. Топчієв О. Г. Регіональний демографічний розвиток України / О.Г. Топчієв, В.В. Яворська, Н.В. Дімова. Одеса: ВМВ, 2014. - 244 с.
11. Топчієв О. Г. Регіональний розвиток України і становлення державної регіональної політики: навч.-метод. Посібник / О. Г. Топчієв, Т. М. Безверхнюк, З. В. Тітенко. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2005.-224 с.
12. Топчієв О.Г. Методологічні та методичні проблеми регіоналізації України / О. Г. Топчієв, В. В. Яворська // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Районування економічного простору України: питання методології і практики. Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2010. - Вип. 5(85). - С. 32-45.
13. Ушакова Н. Г. Регіональна економіка: навч. посібник у структурно-огічних схемах та таблицях. / О.В. Носова, Т.Ю. Носова, О.А. Кулініч, Н.М. Федоренко. Харків: Монографія, 2019. - 233 с.
14. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : Підручник / В. М. Юрківський. - 2-ге вид. К.: Либідь, 2001. -416 с.
15. Яворська В. В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні. Монографія / В. В. Яворська. Кам'янець-Подільській: Аксіома, 2013.-384 с.

Додаткова література

16. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти. - Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
17. Дорогунцов С. І., Ральчук О. М. Управління техногенно-екологічною безпекою у парадигмі сталого розвитку. К.: Наук. думка, 2001. - 172 с.
18. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України: Навч. метод. посіб. / А.О.Леонова, В.П.Давидова, О.О.Новачук. К.: Кондор, 2007. – 390 с.
19. Жук М.В., Круль В.П. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України: Посібник. К. - 2006. – 296 с.
20. Запоточний І.В., Захарченко В.І. Державне регулювання регіональної економіки / За заг. ред. Захарченка В.І. Харків – Львів – Одеса: ТОВ „Одіссей, 2003. – 582 с.
21. Зінь Е.А. Регіональна економіка: Підручник. К.: Професіонал, 2007. – 528 с.
22. Іщук С.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. К., 2006. – 284с.

23. Коваль Я.В., Антоненко І.Я. Регіональна економіка: Навч. посіб. К.: Професіонал, 2005. – 272 с.
24. Кухарська Н.О., Харічков С.К. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. посіб. Х.: Одісей, 2007. – 456 с.
25. Лишиленко В.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посіб. К., 2006. – 325 с.
26. Основи інформаційно-аналітичного забезпечення управління регіональним розвитком: Монографія / В.Т.Сусіденко, Г.В.Блакита, О.М.Кузьміна. Вінниця: Державна картографічна фабрика, 2007. – 248 с.
27. Регіональна економіка: Навч. посіб. / О.Г. Домбровський, О.М.Мороз, Е.О. Ковтун та інші; за ред. О.М. Мороз. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2009. – 304 с.
28. Регіональна економіка: Навч. посіб. / Я. Б. Олійник, С. П. Запотоцький, О. Ю.Кононенко, А. Л. Мельничук; За ред. Я. Б. Олійника. К.: КНТ, 2007. – 444 с.
29. Ринок і регіоналістика: Навч. посіб. / С.П.Сонько, В.В.Кулішов, В.І.Мустафін. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 380 с.
30. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник / Ред. В. В.Ковалевський. - 7-е вид., стер. К.: Знання, 2005. – 350 с.
31. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посіб. К., 2006. - 396с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного та підсумкового тестування. Поточне оцінювання, тестування, оцінка за індивідуальну науково-дослідну роботу, **іспит**.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль за дисципліною – **іспит**. Іспит складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 70 балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (70) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання МК, за яку отримана незадовільна оцінка.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Форма для іспиту

Поточний та періодичний контроль				Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4			
Тема 1-4	Тема 5-10	Тема 11 - 15	Тема 15 -20			
12	18	15	15	1-10	1-10	100
Контрольна робота за змістовним модулем 1 1-5	Контрольна робота за змістовним модулем 2 1-5	Контрольна робота за змістовним модулем 3 1-5	Контрольна робота за змістовним модулем 4 1-5			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Самостійна робота студентів

Самостійна робота (СР) студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу. Самостійна робота може бути оцінена від 1 до 10 балів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- ***Політика щодо дедлайнів та перескладання:*** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- ***Політика щодо академічної доброчесності:*** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- ***Політика щодо відвідування:*** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з деканатом та керівником курсу. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ ([poloz-org-osvit-process_2022.pdf](https://onu.edu.ua/poloz-org-osvit-process_2022.pdf) (onu.edu.ua)).

У випадку відсутності здобувача на практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання студента відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.